

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.
Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим rokovима.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

Дворске и дипломатске вијести

— Његово Величанство Краљ Господар наредио је, да Двор буде у жалости ушледе смрти Његовог Величанства Краља Грчког Ђорђа I четири недјеље, од 6. ов. м. до 3. априла.

— Његово Величанство Краљ Господар добио је од новоизабраног председника Француске Републике, Господина Поенкареа, писмо, којим га извјештава да је предузео власт председника Републике.

— Њено Им. Височанство Велика Руска Књагиња Милица и Њено Краљ. Височанство Књагиња Нашљедница обишле су ове седмице руске болнице у Улцињу.

— Приликом трагичне смрти Његовог Величанства Краља Грчког Ђорђа I. г. бригадир Митар Мартиновић, председник Министарског Савјета, министар војни и заступник министра спољних послова, упутио је председнику Министарског Савјета у Грчку телеграфско саучешће ове садржине:

„Са осјећајем највећег бола Краљевска Влада сазнала је за трагичну смрт Његовог Величанства Краља Јелинског Ђорђа I. Страхавитој несрећи, која је задесила Грчку и цио Јелинизам, искрено се придружује Црна Гора, пријатељ и савезник Грчке, оплакујући с народом грчким Краља обдареног толиким врлинама и неочењивим својствима, а кога је смрт задесила на тако сурепи и неочекивани начин.

„У име Краљевске Црногорске Владе подносим Јелинској Влади најдубље саучешће.

„Министар председник генер. Мартиновић“

На то је г. бригадир Митар Мартиновић добио овај одговор:

„Дубоко тронут ријечима дирљиве симпатије, које сте ми извољели упутити приликом велике жалости, која је обухватила јелински народ, тако трагично лишеног свог многољубљеног Краља, молим Вашу Преузвишеност и Краљевску Владу да прими топлу захвалност Владе Грчке врло благодарне на тима осјећајима пријатељске и савезничке земље.

Министар Иностранних Дјела Каромилас“

— Поводом пада Једрена Краљевска Влада честитала је овдашњем бугарском посланику г. др. Н. Колушеву, као год и г. др. Мих. Гавриловићу, посланику Краљевине Србије, а председник Министарског Савјета г. бригадир Митар Мартиновић упутио је председнику Бугарске Владе г. Гешову ову телеграфску честитку:

„Глас о заузећу Једрене од херојске савезничке војске изазивље општу радост у Црној Гори и најживље жеље да та побједоносна војска настави и доврши велико дјело потпуног ослобођења Балкана.

За овај велики успех у име Краљевске Владе подносим најсрдачнија честитања братској Бугарској.

Министар Председник генер. Мартиновић“

Од г. Гешова председника Бугарске Владе добио је овај телеграфски одговор:

„Дубоко тронут братским пријатељским честиткама приликом заузећа једренске тврђаве, Бугарска Влада живо захваљује преко Вас братској Црној Гори за њено учествовање у општој радости са врло топлим жељама за брзо и сјајно завршење великог дјела.

Министар Председник Гешов“

У исто вријеме председник Краљ. Владе упутио је телеграфску честитку и министру председнику у Србији г. Николи Пашићу:

„Пад Једрена остаје у низу славних дјела храбре српске војске вјечним споменом њених херојских прегнућа. Величанствени досадашњи успјеси прослављених братских армија српске и бугарске овај најновији заједнички успјех везаће најчвршћом везом: заједницом проливане крви и јединством славе.

Молим Вас, да изволите са Вашим колегама примити најискренија честитања мојих другова и моја.

Министар Председник генер. Мартиновић“

Председник Владе у Србији г. Никола Пашић захвалио се председнику Краљевске Владе овим телеграмом:

„Молим Вас да изволите примити заједно са Вашим колегама најтоплију захвалност Краљевске Владе и моју на срдачним и братским честиткама поводом пада Једрена.

Пашић“

— Г. барон Гизл од Гизлингена, аустро-угарски посланик допутовао је с одсуства на Цетиње.

— Новонаименовани војни аташе Сједињених Америчких Држава г. Шерман Милес, артиљериски поручник, допутовао је на Цетиње.

Рат на Балкану

— Наши извјештаји —

Бокси, 8. марта. — Њ. Краљ. Височанство Књаз Мирко дошао је 5. о. м. на Груду из приморског одреда. Одмах сјутра дан, праћен генералом Вукотићем, мноштвом виших и нижих официра, пошао је на Бардањолт да прегледа одузете од непријатеља положаје. Овом приликом је посјетио већи дио баталиона који се налазе на лијевој обали Кира, задржао се међу њима, предао им Краљевско поздравље и изјавио своје дивљење за њихово прегалаштво и самопожртвовање у тродневној борби приликом заузећа висова Бардањолта. Други дан, 7. ов. мј., Књаз је пошао на Меси, одакле је пратио бомбардовање турских шанчева у Штоју од стране наше артиљерије, пријешавши истога дана са логором на Бокси, одакле последневно прати рад наше артиљерије. Војска га је са највећим одушевљењем дочекивала уз бурно клицање.

— Кор-Виро —

Софија, 9. марта. — Јуче је дан прошао на миру на цијелом фронту у Чаталци; покушаји, који су Турци чинили били су одмах сузбијени са великим губитцима. Код Галипоља и Једрена мирно је.

Софија, 9. марта. — Представници велесила састали су се данас

код посланика Њемачке као доајена ради споразума кад ће се предати нова основица за мир, али још никаква одлука односно предаје није донесена.

Атина, 9. марта. — Краљ Константин положио је пред парламентом заклетву на устав. Народ га је одушевљено поздравео при одласку и доласку. Веницелос је поднио оставку кабинета; краљ је није примио. Краљево тијело пренијеће се у Атину у четвртак на ратном грчком броду.

Софија, 10. марта. — Представници велесила предали су Гешову саопштење којим се вели, да су велике силе узеле са задовољством на знање пријем посредовања од стране савезника. Велике силе су мишљења да би основице за преговоре морале бити шледеће: Грничка царства отоманског у Европи полазиће из Еноса, ићи ће Марицом, затим Ергеном а избити на Мидију. Сва земљишта на запад од те линије имају се уступити савезницима, осим Арбаније, чију ће управу и границе одредити велике силе. Питање о Егејским Острвима такође ће велике силе уредити. Турска се дезинтересује потпуно од Крита. Велесиле не могу се повољно одазивати односно тражења ратне оштете, али признају да савезници учествују у расправљању међународне комисије у Паризу о подјели отоманског државног дуга и финансиских терета земљишта која ће им припасти. Велесиле су изјавиле да ће, тек се усвоје те основице, непријатељства морати престати.

Рим, 10. марта. — „Стефани“ јавља, да је протурена вијест о пошљици 20000 војника из Италије у Арбанију потпуно без основа.

Лондон, 10. марта. — Дипломатски кругови не говоре ништа о сједници амбасадора; идућа ће бити у сриједу, али ако то прилике буду изскивале онда и прије, у уторник.

Атина, 10. марта. — Есад паша са својим братом отпутовао из Јањине за мјесто које му је назначено.

Пиреја, 10. марта. — Есад пашу који је приспо поздравео је по наредби министра војног пуковник Контојанис с ријечима: наређено ми је да поздравим јуначког браниоца Јањине. Есад је био дирнут дочеком; одсједише у хотелу „Малас“ у Кефисији.

Софија, 11. марта. — Побуја се протурена вијест о томе да је македонски комитет образовао чете, које би дјеловале у предјелима које су заузеле српске трупе.

Цариград, 13. марта. — Говори се да се од јутрос бије жесток бој између Кадикеја и Чаталце и да су Бугари потпуно одбијени. Нема још званичног саопштења. Јуче је на Чаталци био жесток артиљеријски бој, затим је једна бугарска дивизија напала наше јединице на југу, али су се наше трупе одржале у свима положајима.

Софија, 13. марта. — „Бугарска Агенција“ јавља: Ноћас на сат послије поноћи бугарске трупе предузеше општи заједнички јуриш на свијема секторима против истакнутих позиција једренске тврђаве. О-

ко три сата и по у јутро Бугари су и супрот жестоком отпору непријатељевом јурнули на њих и успјели да освоје све положаје пред источним сектором. Форт Маслак, као и сва утврђења око њега и утврђене тачке које постоје на вису у рукама су бугарским. Бугари су у отели дванаест топова и заробили батаљон војника. Бугарске предстраже заузимају сада Сервандере на један километар пред линијом утврђења западног сектора. На југу Бугари истјераше непријатеља из његових положаја гонећи га. На Чаталци су Бугари сузбили непријатеља на цијелој линији и сада се налазе на линији Орманли-Епиватос.

Рим, 13. марта. — Влада италијанска шаље параброд „Флавио Ђоја“ из Бриндизија за Меду са љекарима, болничарима, материјалом, хаљинама ради помоћи становништву Скадра у случају његовог изласка.

Биоград, 13. марта. — Краљ је потписао указ по коме ће мораторијум истећи 45 дана послије демобилизације српске војске.

Софија, 13. марта. — На јужном сектору осма тунџанска дивизија заузела је све предње непријатељске позиције пошто му је отела двадесет топова и осам митраљеза и заробила 800 војника. Око пет сати у вече Бугари су се примакли на 300 корака од фортова које се спремају да нападну.

Софија, 13. марта. — Јутрос зором Бугари ушледе смјелог напада заузеле цио источни фронт једренске тврђаве са фортовима: Ајвасбаба, Аџиоглу, Кестенлик, Куручеле, Илдизтабија, Топиолу, Кавказтабија и свију њихових батерија. Бугари су се јако смјестили у тима фортовима.

Софија, 13. марта. — Бугари освојише Једрене.

Софија, 13. марта. — Турци у Једрену запалише све депозите артиљериске, као и арсенал, мале касарне, између Јаникикле и болнице, као и касарне на сјеверу вароши. Варош је у пламену. Народ бјежи у лудом страху дуж фортовских линија. По приватним вијестима, бугарски пук ушао је у Једрене јутрос.

Лондон, 13. марта. — Греј је у парламенту изјавио, да пошто су се велесиле сагласиле односно стварања аутономне Арбаније и питања јадранске обале, то остаје још и питање о границама Арбаније. Кад би Арбанија била одвећ мала, то би онда била без независне егзистенције, а кад би била одвећ велика, то би онда праведни захтјеви Србије, Црне Горе и Грчке били оштећени. Разграничење на југу је тешко, али држимо да одатле неће моћи искрнути несугласице међу велесилама, које би могле произвести опасност. Односно граница на сјеверу и сјеверо-истоку, то се питање у погледу Скадра и неколико других вароши довршило потоње недјеље. Србија и Црна Гора биле су обавијештене, да су велесиле да се прекину непријатељства на земљишту које ће припасти Арбанији. Србија и Црна Гора морају што прије

напустити та земљишта, а посебице прекинути јуришање на Скадар, јер опсада значи само бескорисни покољ, те ће тиме Србија и Црна Гора изгубити симпатије. Ако се одлуке велесиле не буду поштовале, држим да се они који се буду одупрли неће наћи само наспрам одвојене акције поједине велесиле него свију велесила, којих је дужност да заједнички на Цетињу и Биограду нотифицирају одлуку да се обуставе непријатељства у поменути предјелима. Греј се нада да ће се линија Енос-Мидија усвојити. Ако Турска усвоји услове предложене од велесила, то ће онда савезници моћи поднијети своје услове и онда ратујуће странке могу саме управљати без судјеловања велесила, не улазећи у посебна питања као што је Арбанија. У интересу је ратујућих странака да усвоје услове велесила. Турској послје мира остаје да се развија у азијској Турској. Савезницима ће такође требати финансиска потпора Европе ради организације новодобијених предјела. Асквит је изјавио да и Турска и савезници морају појмити, да не могу ништа више добити продужењем рата. Одлуке велесила потекле су из потпуне правичности и непристрасности у свима питањима, те је с тога у интересу обију странака да што прије дођу до споразума и прекину проливање крви. Држимо да је вријеме приспјело да се страховити рат прекине.

Лондон, 13. марта. — „Рајтер“ јавља да су се велесиле сложиле односно сјеверних и сјевероисточних граница Арбаније од Ђаковице на Охридско Језеро. Међу мјестима, којих је судбина ријешена, налазе се Скадар и Ђаковица. Званично саопштење о томе учиниће се може бити сјутра. Савезници ће о томе бити извјештени заједничком нотом велесила. На тај начин уређена су два најтежа питања. Не треба више вршити војних операција, чији исход не би никако измијенио одлуку велесила. Амбасадори ће заступити расправљању јужних граница Арбаније, односно којих Аустрија и Италија имају посебне погледе, али и ако расправљања о томе могу бити дугачка, не постоји никакав разлог за бојазан каквих тешкоћа.

Софија, 13. марта. — „Мир“ доноси: Краљ Фердинанд обратио се велевластима, да питање Скадра да се преда Црној Гори, везује с питањем хоће ли сада, послје побједа код Једрена и на Чаталци, бугарска војска даље на Цариград.

Софија, 14. марта. — Краљ у пратњи принчева Бориса и Кирила отпутовао је у Једрене. — Принц Борис ће заступати краља на погребу краља Ђорђа. — Врховна команда отпутовала је на подне из Димитике у Једрене. — Заузеће Једрене оглашено је у пријестоници са 21 топовским метком. Топовска палба дочекана је највећим одушевљењем; звона звоне на свима црквама. Ђенерал Иванов телеграфирао је ђенералу Савову, да му се Шукри паша са својим штабом предао. Ђенерал Иванов наименовао је команданта мјеста који је предузео мјере ради реда. Иванов ће сјутра ући у Једрене. У свима црквама у Бугарској одржани су парастоси за покој душа погинулих војника, као и благодарјење за добијену побједу. — Гласови протурени, да ће се изасланици турски и савезнички састати у Сан Рему ради утврђења мира, неосновани су.

Петроград, 14. марта. — Послје подне предсједник Думе добио је депешу о освојењу Једрена. Вијест је произвела крајње одушевљење. Послје прочитања депеше у Думу су дошли Данев и Бопчев; сједница је одмах прекинута. Посланици

су их бурно поздрављали усклицима хура и носили их на рамена. Затим је свештеник-посланик предикомом Св. Николе одслужио благодарјење, иза чега је отпјевана руска и бугарска химна. Данев је захвалио посланицима. Посланик Крупенски наздравео је српској војсци, која се раме уз раме с Бугарима бори под зидинама Једрена. Послје нових говора поновљене су акламације. Посланици су испратили Бугаре до изласка из Думе.

Софија, 14. марта. — Ушљед дане наредбе 10. марта од стране врховне команде, командант друге армије наредио је наступање. Сјутра дан послје подне ватра је отворена са свију сектора. Турци су одговорили. Бугарске трупе припремиле су се ноћу између 11. и 12. марта за напад на истакнуте положаје. Пјешадија бугарска са источног сектора наступила је у исто вријеме. Артиљерија је отворила жестоки огањ на непријатељске позиције, нашто је непријатељ одговорио жестоком артиљеријском пјешадијском палбом противу наступајућих колона. У зору Бугари на бајонете отеше истакнуте положаје Куштепе, Маслак, Малтепе, Сапунцилар, Ескикулук, Пачецилар, Демиркапу. 56 пук јурну смјело на појас средњих фортова и уће у Ајвасбабу и Уаштабију, гдје зароби 300 војника и 12 топова. У то вријеме трупе са јужног сектора заузеће Памукритри и продужише нападај на Такатбајир и Џударос. 20. српски пјешадијски пук освоји вис Кадикеј, а лијево крило тимочке српске дивизије заузе Екменички. Дунавска српска дивизија освоји Палазтепе. Трупе са источног сектора наступајући одважно приближише се у десет сати у јутро на 200-300 корака појасу фортова, гдје заробише 1000 војника, шест митраљеза и 21 топ. При крају дана више турских батерија умучаше. За вријеме ноћи пјешадија уништи вјештачке препреке и у зору оте на бајонет цијелу линију фортова: Ајвасбаба, Ициоглу, Кестенлик, Куручесме, Илдиштаба, Топиоглу, Кавказ Каик. У јутро касарне, болнице, депозити и остале војне зграде обузе пламен. Ватра се појавила и на неколико тачака у вароши.

Софија, 14. марта. — Министарски савет ријешило је да се сиромашном народу у Једрене раздијели брашно, со и шећер и то без разлике вјере и народности. Војнички аташеји и кореспонденти отпутовали су за Једрене.

Биоград, 14. марта. — Шукри паша послао је био ађутанта у двадесети српски пук да преговара о предаји са командантом српским. Ђенерал Степановић је одговорио, да пошто он није главнокомандујући, то не може ни преговарати, а одмах је о томе извјестио ђенерала Иванова, који је изјавио да је вољан преговарати. Тимочка српска дивизија заузела је фортове на сјеверозападном сектору, чије су се трупе одмах предале. Српска дунавска дивизија продрла је до моста близу Капагача, гдје су се турске трупе предале.

Цариград, 14. марта. — Резервисти и рекрути из Анатолије непријатно долазе и упућују се хитно на Чаталцу. Према сигурним извјештајима, турске су се власти повукле из села Чаталце; кајмакам је већ овдје присио. Повлачење Турака из Кадикеја свршило се поразом, јер Турака је ту било само један пук и послје борбе са надмоћнијим Бугарима Турци су изгубили 200 мртвих и 77 рањених, од којих су три официра. Остало је утекло. Фронт лијевог крила изгледа да је сада близу Бакчикеја на четири километра од Чаталце. Жељезнички возови иду само до Бакчикеја. Портини кругови држе

да велесиле чекају исход војне бугарске акције, односно пада Једрена, што би олакшало примање услова мира од стране Порте.

Софија, 14. марта. — Бугарске дивизије у авангарди на Чаталци предузеле су офанзиву, која је трајала 11., 12. и 13. марта. Турци се боре са пет дивизија пјешадије и једном коњичком бригадом. Бугари заузеће линију Арнауткеј, варош Чаталцу и висове око Акалана, Калфакеја, Софаскеја и Орманли. Турци сузбијени, повукли су се на главну линију Чаталце, а Бугари заузимају њихове пређашње положаје.

Биоград, 14. марта. — Вијест цетињског пресбириа о предаји Џавид-паше преухитрена је. У ствари је то, да је Џавид паша понудио да се преда, али под условом да задржи своју сабљу, а официри да предају своје послје закључења примирја. То је врховна команда усвојила, али у том размаку времена Џавид је промијенио мишљење, те се још воде преговори.

Лондон, 14. марта. — Конференција амбасадора састала се послје подне.

Рим, 14. марта. — „Трибуна“ доноси из Бриндизи да се дука Монпасије укрцао на своју јахту и отпловио у непознатом правцу. — Комитет арбанаски сазвао је за 15. априла велики конгрес арбанаски ради одбране народних права.

Лондон, 14. марта. — „Рајтер“ јавља, да је на јучерашњој конференцији амбасадора предлог Аустрије односно граница Арбаније формално усвојен. Представници велесила на Цетињу и у Биограду добиће наредбу да обавијесте црногорску и српску владу о одлуци велесила у погледу сјеверних и сјеверо-источних граница Арбаније. Очекивало се, да ће се конференција бавити са питањем о јужним границама, али се за то нема времена; идући састанак биће у петак. Посланик румунски изложио је конференцији погледе своје владе односно интереса румунских у земљиштима које ће заузети савезници.

Цариград, 15. марта. — Ево потоњи радиотелеграм Шукри паше од 12. марта: Непријатељ напада жестоко; не могу знати какав ће бити резултат крвавих бојева, али видим да непријатељ успјева. Дигнућу у ваздух сва утврђења, уништићу света мјеста, да их не оскврњи безбожна нога. Сад уништавам радиотелеграм; ако непријатељ победи, неће ући у варош, него у гомилу рушевина.

Софија, 15. марта. — Бугарска авангарда на Чаталци поново је напала на Турке и пребацила их преко Карасуа. Варош Чаталца је у рукама бугарским.

Биоград, 15. марта. — У јуришу на Једрене учествовале су двије дивизије српске војске, и то Тимочка првога позива и Дунавска другога позива са цијелом својом коњицом, понтонским и санитетским треновима, укупно 64.000 људи. Осим тога, као засебну помоћ Србија је дала опсадној команди десет тешких осадних топова; 8 хаубица од 15 см. и 16 топова од 12 см са цијелом послугом.

Та је артиљерија била од пресудног значаја. Сва је српска војска узела најактивније учешће у јуришу. На сјеверном и западном сектору јуришем су заузеле, и то од тимочке дивизије Могиле, Тифлик, Екшекали и т. д.; од дунавске дивизије очајним јуришем заузет је чувени Папаз-Тепе. Сва су ова утврђења у исти мах и најмодернија на Једрену.

Београд, 15. марта. — Командант Једрена понудио предају града команданту српских трупа ге-

нералу Степи Степановићу. Он је упутио парламентарара бугарској команди, пошто се српска војска налази у улози савезника.

За Скадар

Како петроградско „Н. Време“ доноси, Друштво Словенске Узајамности и мало је у просторијама Клуба Оштетених Дјетела, 4. тек. мј. састанак, сазван нарочито и искључиво због питања Скадра. Одзив је био тако огроман да је већина присутних стојећи слушала. Предсједавао је А. А. Столицин, који је по извјештају генерала Кочебуа, тек стигавшег из Црне Горе, изложио стање онсједнутаг града и опсадних савезничких сила; на су даље говорили др. Р. Калуђеровић, који је такођер из Црне Горе скоро стигао, и А. Н. Бранчићин.

На тој скупштини петроградског швијета науке и политике била је једногласно примљена сљедећа:

РЕЗОЛУЦИЈА

1. Заузеће Скадра је животна неопходност Црне Горе, која је била одрезана од Которског Залива ушљед слабости руске дипломатије на Бечком Конгресу.

2. Предаја тога града непостојећој Арбанији била би узбуђујућа неправда према Словенству; а учешће официјалне Русије у тој неправди било би неприлично и дубоко одвратно са свакога правог Словенина.

3. Русија је дужна да подржи и подржаће права Црне Горе на Скадар (древну престоницу Зете) ма какве замке чинили противу тога непријатељи Словенства.

Трећа Словенска Трпеза

Прошле недјеље била је у Петрограду трећа Словенска Трпеза, на којој је предсједавао генерал А. П. Скугаревски. Учесници управили су министру Двора депешу шљедећег садржаја:

„Са усхићењем саслушавши депешу привременог управитеља Министарства Императорског Двора књаза Кочубеја, с изразом највише благодарности учесницима друге Словенске Трпезе, моле Ваше Сијателство да поднесе стопана Монарха њихова вјероподаничка осјећања.

„На Словенске Трпезе сакупљају се људи разних праваца мишљења и дјеловања; али сви они, признавајући духовну заједницу свих Словена с Русијом на челу сасјећају с браћом, која се боре на Балкану за општу словенску ствар, и сви се они уједињавају високим осјећајима према Господару Императору.

„Ми дубоко вјерујемо, да, радећи на разним пољима у корист Отаџбине, сваки од нас служи по свом схваћању великоме дјелу Господареву. У жарком сијању Царске Круне сваки се нада наћи своју свијетлу лучу за рад у корист Отаџбине и на славу Цара“.

Министар Императорског Двора гроф Фредерик одговорио је сљедећом депешом:

„Пошто сам поднио вашу депешу, Господару Императору је било благоугодно изразити задовољство поводом вјероподаничних осјећаја, који одушевљавају сакупљене на Словенској Трпези, и њихове готовости да општим силама раде на славу Престола и на корист драге наше Отаџбине“.

На овој трпези примљена је сљедећа

РЕЗОЛУЦИЈА

„Извјештаји, који долазе преко иностране штампе о солидарности руске дипломатије с државама тројнога савеза, који теже да умале резултате побједа балканских савезника, испуњају руска срца неисказаном горчином.

„Г. 1878, Русија уморена ратом, била је усамљена у Јеврони, а она држава, чија је благожељателност била плаћена двома словенским провинцијама, није је подржала него је издала. С тога Русија није могла тада да независно уговара с Турском. Сада, благодарјећи побједама савезника, створио се сасвим други и изванредно угодни за нас положај. Ослањајући се на херојске војске савезника, на лојалну потиору Француске и Инглеске и на своју препорођену силну ратним искуством армију, Русија сада може и мора говорити у источно питању језиком не космополитским него словенским.

„Саучешће Русије у стварању нове Македоније у лицу Арбаније, новог Крита у Егејском Острвима, новог Елзаса у лицу Скадра и Силистрије — не одговара достојанству Русије, као словенске државе. Подржавање Турске, која је јавно уз тројни савез, противурјечи реалним интересима Русије.

„Аустро-Угарска, која не жели демобилизацију на својој (Јужној граници, угрожава јевропском миру и словенском престижу Русије. Сматрајући рат ужасном биједом, учесници трезве држе, да је губитак престижа и самозавађења за сваку државу још грђа биједа.

„Зато руској дипломатији предстоји, док још није касно, власним словом напоменути, да мир може бити сачуван само условом признања балканским савезницима потпуне независности од притиска оних, којима њихови успјеси могу бити неугодни.

„Руски је народ силан и великодушан и нека знаду у Јевропи, да неће напусти своју браћу Словене.“

Једно упоређење

Поводом питања о бомбардовању Скадра, због чега се у читавој нама непријатељској штампи дигла велика бура и Црна Гора обасута свакојаким погрдама, вриједно је, ради упоређења навести неке чињенице, које је пруски потпуковник, сада ван службе, Е. фон Шмид, навео у својој књизи о опсади Штрасбурга, која носи наслов: „Strassburg 1870. Ein Bild der Belagerung.“

Ту он између осталог, страхоте од бомбардовања описује овако:

„Већ у ноћи од 14. на 15. августа 1870. године, дакле три дана након што је град био опкољен, добила је четврта баденска батерија наредбу, да узнемирује и сам Штрасбург и убацила је у варош од 11¹/₂ до 12 сати ноћу 36 великих граната. Метци су свуда ударали: једној жени у кревету биле су откинуте обје ноге, а у другој кући цијела је породица тешко рањена, док су по улицама били рањени многи грађани од комадића распрснутих граната. У ноћи између 17. и 18. августа опет су три баденске батерије бомбардовале варош. Том приликом изгорело је два најест кућа, а једна је граната ударила у спаваћу собу дјевојачког института и усмртила шест дјевојчица, а пет тешко ранила, те су се остале морале скрити у подрум. 23. августа, у 8 сати у вече, загрмљела су опет 42 баденска топа против несретног Штрасбурга. Гранате су падале по цијелој вароши, те је у појединим улицама скоро свака кућа била погођена. Седам граната ударило је у грађанску болницу, која је била пуна болесника, а у другим лазаретима рањени су многи болесници од расирскавајуће гранате. 24. августа бомбардовање је било још страшније; осам баденских пољских батерија, тридесет и два опсадна топа из Шулитхајма, двадесет исто опсадних и шест пољских топова из Кела, као и батерије из Кенигсхофена (седамдесет и четири опсадна и педесет четири пољска топа) отворили су наљбу на Штрасбург. Са свију страна дизао се пламен, тако да су улице биле осветљене као дан. Метци су падали и на Доминиканску цркву и запалили скупоцену библиотеку, која се у ноћу налазила. 4400 метака пало је те ноћи у варош. Жене и дјеца као безумни лутали су по улицама и њихов јак и плач парали су срца. И сама преклињања штрасбургског владике, др. Раес-а, на баденског великог војводу, да би поштедио варош остала су безуспјешна. Те исте ноћи у 8 сати поново је отворена наљба противу вароши из 137 тешких топова. Око поноћи ватра је била најжешћа; куће задрхташе од исте и на десет мјеста појави се пожар, те се са великом муком спасло из грађанске болнице 1100 особа. Страдање становништва не може се описати. У једној кући пробила је граната три спрата и усмртила читаву породицу, која се била заклонила у подрум; у другој кући откинула је граната главу дјетету, које је било у мајчином наручју, а и мајци руку. Безброј дјце погинуло је у креветима, а једна породица, која се возила на чуну по ријеци Ил, да би себе спасла, потопљена је од једне гранате.

Резултат бомбардовања био је: 297 порушених и изгорелих кућа; много становника убијених, више стотина рањених и 6000 осталих без крова.“

Ето тако описује један пруски официр бомбардовање Штрасбурга, на којега је ово било нарочито управљено без икаквих обзира, а нама се приписује у кривицу ако је који метак и нехотично залутао и починио незнатне штете у Скадру.

Јесу ли Пруси били тада мање културни и нехуманитарни од нас? Нека на то одговори њемачка и савезничка јој аустро-угарска штампа.

Књижевност, умјетност, просвјета

† Др. Михаило Вујић. Као што смо јавили, др. Михаило Вујић, бивши министар у Србији, преминуо је на С. Ријеци, а сахрањен је у Биограду.

Родио се у Биограду на Митровдан (26. октобра), 1853. године од оца Владимира, професора и матере Марије (рођене Комленски).

По довршеном школовању у своје родно мјесту — свршеној гимназији године 1868. и филозофском факултету на Великој Школи године 1871. — продужио је бавити се изучавањем Филозофије а нарочито Политичке Економије у Германији (на универзитетима у Минхену, Бечу и Берлину), прешао зимског семестра 1875/6. у Париз припремајући дисертацију за полагање доктора, гдје га је међутим у довршењу студије пресекао српско-турски рат. За вријеме ратних година (1876-1878.) служио је у главној интендантури и у Црвеном Крсту (зашто је и одликован Крстом друштвеним) и био је прво постављен за писара у статистичком одјељењу министарства финансија а затим за професора у другој нижој гимназији у Биограду, на који је положај послје другог рата у години 1878. дао оставку и отишао на довршење својих студија у Лајпциг, гдје је под јесен 1879. године положио докторски испит из Филозофије и Политичке Економије (код професора В. Вунта и В. Рашера) и почетком августа промовисан био за доктора Филозофије. Изабран концем исте године (1870.) за професора Политичке Економије на Великој Школи био је професором овога предмета све до 1. јуна 1888. године када је у савезном кабинету Јов. Ристића примио портфељ министра финансија. По паду прве радикалне владе под предједништвом Ђенерала Саве Грујића био је у току 1888. године враћен на катедру Велике Школе, са које је по абдикацији краља Милана поново ушао у радикални кабинет, бивши у њему министар финансија све до своје оставке под јесен године 1891. За то вријеме био је по новом Уставу изабран за народног посланика и државног савјетника, 1. априла 1893. године поново је примио портфељ министра финансија у кабинетима Докића и Грујића све до државног удара 1894. године, када је стављен у пензију. Враћен концем године 1896. из пензије за министра финансија у кабинету Ђ. Симића био је по паду ове владе прво министар на расположењу, а по том постављен био за неколико недеља у Државни Савјет, да већ пред атентат на краља Милана, у години 1899. буде опет стављен у пензију, а одмах по атентату послат је у прогонство из Отаџбине, које је трајало све до постављења његова за српског посланика у Паризу под јесен године 1900. Дошав у прољеће идуће 1901. године за министра иностраних дјела, а послје кратког времена примивши и предједништво владе био је у томе положају до јесени 1902. године и у исти мах по Уставу од године 1901. и сенатор и државни савјетник, све до државног удара у години 1903., када је по трећи пут стављен у пензију. По извршеном преврату 29. маја 1903. године враћен је у положај сенатора и савјетника, ускоро затим узео пензију; по повраћању у живот Устава од 1888. године био изабран за народног посланика и најзад под јесен исте 1903. године био постављен за посланика Србије у Бечу, у коме је положају остао све до пред крај године 1906., када је по својој жељи постављен за посланика у Берлин, да ускоро са тога положаја (у мају 1907. године) и по пети пут буде стављен у пензију. Јануара 9. 1909. враћен је из пензије и постављен за посланика у Риму.

Засебно штампани (или одштампани) књижевни радови ови су му: „Историја као наука“ (из „Гласника Срп. Ученог Друштва“ књ. XLV.), Биоград, 1877.

„Положај и задатак Филозофије“, Биоград, 1879.

„Über Substanz und Causalität“ (инаугурална дисертација,) Leipzig, 1879.

„Наша економска политика“ (два јавна, предавања у Грађ. Касни), Биоград, 1883. године.

„Теорија и практика новчаних (емисионих) банака“ (Из „Гласника“, књ. 66.), Биоград, 1886.

„Крижанићева политика“ (Из „Дела“) Биоград, 1895. године.

„Начело Народне Економије“: Књига I. Историја, Биоград, 1895. Књига II. Теорија, Биоград, 1896. Књига III. Економна Политика, Биоград, 1898.

„Економно-политички погледи Дубровчанина Ник. Вида Гучетића“ (из „Бранкова Кола“), Ср. Карловци 1900.

„Најновији обрт у трговинској политици“ Приступна академска бесједна, („Глас Срп. Кр. Академије“, 66.) Биоград 1903. г.

„Прво научно дјело о трговини Дубровчанина Бенка Котруљенића“ (у „Гласу“ 80.), Биоград, 1908.

Одликовања има ова: Српска: Таковски I., Светог Саве I., Милоша II., Бијелог Орла III. степен и Црногорски: Данилов I. реда.

Руски: Св. Станислава I., Св. Ане I. и Бијелог Орла I. степена.

Румунски: Румунске Круне I. и Румунске Звијезде I. степена.

Француску: Легију Часте (Legion d' honneur.)

Аустриску: Гвоздену Круну, I. степен и Бугарску Декорацију: за грађанске заслуге, I. степен. Концем 1880. године био је изабран за редовног члана „Српског Ученог Друштва“, а почетком године 1901. за редовног члана „Српске Краљевске Академије.“

Григорије IV, Антихијски Патријарх и свега Истока. На прославу тристогодишњице Царског Дома Романова дошао је у Петроград Патријарх Антихије и свега Истока, гдје је био дочекан најсвечаније по нарочитом церемонијалу почастима, које припадају Васељенском Патријарху.

У сусрет му је био изашао у Луге један епископ петроградске митрополије са пратњом, а у самом Петрограду Митрополит Петроградски Владимир са Оберпрокурором Св. Синода и преставницима петроградског духовенства. Кад је воз стигао, Митрополит Владимир је улегао у салон—вагон Патријархов са Оберпрокурором. На станици велико мноштво народа скинуло је капе, кад се је Патријарх појавио и стао благосиљати уз појање „испола—ети деснога.“ Са станице је поворка кренула у Невску Лавру. Најприје Митрополит Владимир са Оберпрокурором, за њима клирици патријархови са патријаршим крстом и Патријарх, а за њим Митрополит триполиски Александар са духовном пратњом Патријарховом. По свим Црквама звона су славила. Из Невске Лавре изашла је у сусрет Патријарху литија с хором братије манастира са иконама, архимандритима и Митрополитом волинским Антонијем са једним Епископом. Пред лавром је било мноштво народа. Митрополит Антоније поздравео је Патријарха сходним словом, благосиљавши га, у који је дошао у Русију Васељенски Патријарх послје више од двесте година, и радујући се доласку пријемника Апостола, напомињући да је први посјетио Русију Антихијски Патријарх Јоаким, те поклонивши се до земље Архиепископ поднио је Патријарху Крст да целива. Дијелећи благослове Патријарх је улегао у Цркву уз појање хора и целивао иконе и њивот Св. Александра Невскога. Затим је Архиепископ отслужио молебствије са многољетијем а Патријарх благосиљао, те ушао у олтар, гдје су били остали чланови Св. Синода. Из Цркве је био испраћен истим почастима у покоје Митрополитове, па је одсно у дому Оберпрокурора Св. Синода.

Патријарх је начелствовао како на парастосу блаженопочившим Царевима тако и на благодарењу у присуству Цара и Царскога Дома, поводом значајног јубилеја, а у току бављења у Петрограду служио је и литургије и херзтонисао једног епископа у Исакијевској Лаври. Патријарх влада само арапским језиком, а само евангелија је читао на грчком језику, и поједине возгласе на словенском.

Ово је тек други Патријарх из арапског народа, а обично су бивали Грци; али он није Црнац, као што је цариградски дописник „Н. Јединство“ мислио, сигурно зато што је Арап. Његова је слика као најимпозантија црквеног достојанственика, што смо у Православљу гледали.

Патријарх Глигорије, као Митрополит Триполиса у Сирији, гдје су јаке пропаганде католичка и протестанска, стекао је такав глас, да је једногласно био изабрат за Патријарха. Он ужива велико поштовање и у грчким црквеним круговима, и ту скоро га је атински Универзитет прогласио доктором богословије.

Његово Величанство Цар причислио је Патријарха ордену Св. Александра Невског и даровао му брилијански Крст на Камилавци.

„Савременик“. Изашао је број 3. са шљедним садржајем: Људевит Дворниковић: Ратовање и култура. — Марин Сабих: Ноћи. — Зденка Марковић: Романтинка. — Драгутин М. Домјанић: На стару годину. — Фран Галовић: Пред смрт. — Арсен Вензелиде: Др. Јулије Рорау. — Зовка Кведер: Словенски свећеници-писци. — Др. Иван Крнић: Јустин Флорберта „Мадаме Бовари“. — Густав Пасарић: Сабрана дјела Шандера Кс. Балскога. — Бранимир Ливадић: Седма књига „Хрватског Кола“. — А. Г. Магош: Од Фиренце до Загреба. — Алберт Халер: Ново прољеће. — Славко Колар: Колосална експедиција или приповијест како је Феликс Пијевчевић тражио Живот. — Фелтон. Биљешке. Слике: Љубе Бабића двије „Илустрације из Назорових Слав. Легенда“. Ивана Кердића двије „Плакете“ и Споменплоча. — Портрет др. Јулија Рорауера.

Илустрована ратна кроника. Примили смо осамнаест свезака „Илустроване ратне кронике“, коју уређује др. Каменко Суботић, а издаје књижарница Св. Ф. Огњановића у Новом Саду. У тих осамнаест свезака има близу двије стотине ратних слика и много бираних чланака о рату балканских савезника. „Илустрована ратна кроника“ излази тачно сваке недеље, а изићиће у педесет свезака, претплаћује се на серију од десет све-

зака К 2; за иностранство К 250, и двадесет свезака К. 4. за иностр. К 5. — Претплата се шиље Издавачкој књижарници Св. Ф. Огњановића у Новом Саду (Ujvidek) Угарска.

† Грчки краљ Ђорђе

Атина, 10. марта. — Погреб краљев одређен за 30. марта. Дворски кругови тврде да ће на погреб доћи: царица мати енглеска, руска, краљ дански и норвешки.

Петроград, 10. марта. — Велики Књаз Димитрије Константиновић заступаће цара на погребу краља Ђорђа.

Атина, 11. марта. — Јахт на коме је био краљ и принцеза Марија послје задоцњења од 24 сата због густе магле приспио је у Солун.

Биоград, 13. марта. — Престолонашљедник Александар заступаће краља на погребу у Атини.

Солун, 13. марта. — Јутрос је на најсвечанији начин пренесено тијело Краља Ђорђа на лађи „Амфитрите“; послје уноса тијела укрцала се краљевска породица.

Атина, 14. марта. — „Амфитрит“, носећи краљево тијело, ушљед јаке магле зауставио се код Сиатоса. Сјутра ће бити свечани дочек у Пиреју и Атини.

Атина, 14. марта. — „Амфитрит“ је приспио, поздрављен палбом топова с фортова и страних бродова који су га пратили. Сандук је покривен грчким и данским заставама. Воз је испраћен из Пиреја поновном топовском палбом. Непрегледна маса свијета поздрављала је тијело краљево до уношења у катедралу, гдје тијело покојног краља чувају коњички капетани.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Манифестације. Вијест о паду Једрена изазвала је силну радост и одушевљење на Цетињу. Она се муњевитом брзином сриједу пред вече распрострла и одушевљено грађанство у дугој поворци а с пјесмом на устима упутило се пред овдашње бугарско посланство, гдје је бурно манифестовало, пјевајући патриотске пјесме и одушевљено кличући. Када је занјевана бугарска химна и приређене братској и савезној Бугарској овације, на балкону посланства указао се овдашњи бугарски посланик г. др. Н. Колушев и присутнима се биранијем и топлијем ријечима захвалио. Послје тога манифестанти су се упутили пред посланством Краљевине Србије, гдје су приредили одушевљене манифестације, као што су отијевали и химну „Боже Правде“. Одатле су се манифестанти разишли у најбољем реду. Том приликом предједник пријестоничке општине упутио је предједнику општине у Софији овај телеграм: „Вијест о херојском заузећу Једрена побудила је у срцима грађанства црногорске пријестонице неописану радост. Свом великом одушевљењу нашли су одушке у бурним овацијама, учињеним пред бугарским посланством.“

„Грађани црногорске пријестонице од свега срца честитају браћи Бугарима сјајни успјех над непријатељем крста и просвјете, који је у исто вријеме и успјех нашег савезног оружја.“

Одлични гости. Г. професор др. Кукула, професор универзитета у Прагу и г. др. Вратислав Черни, адвокат, бавили су се ових дана у нашој земљи, кроз коју су пропутовали и том приликом обишли бојно поље.

Руси за нас. Цетињском грађанству добро позната госпођа Олга фон Мек, супруга бившег секретара руског посланства на Цетињу, у својим богатим просторијама, руковођена својим племенитим срцем и искреном љубављу према нашем храбром народу, приредила је 6. о. м. концерт и на њ позвала свијет руског друштва. Поред великих материјалних издатака за ово вече, г-ђа Мек није жалила ни труда и захваљујући њеном заузимању код својих гостију тога вечера скупила је око 5000 круна, коју суму г-ђа Мек намјерава да пошаље Ђ. Кр. Височанству Књагињи Нашљедници на Цетиње, да је употреби по својој увиђавности. Јављајући нам о томе, један од присутних Црногорца примјећује: „Приликом те сјајне вечери видео сам колико је велико расположење и у руском народу и у највишим руским круговима за нас“. Ми с наше стране топло захваљујемо племенитој госпођи Мек на њеном заузимању за нас,

као што смо захвални и њеним гостима на прилозима.

Братска помоћ из Америке. Од Народне Одбране у Сан Франциску, Америке, одбор за скупљање прилога ради помоћи сиромашних породица наших ратника на Цетињу добио је 10000 перпера прилога и ово писмо:

Штовани Господине и Брате:

Величанствена борба наше браће у Старом Крају нашла је потпунога одјека и код нас Срба у Америци. Срби у Америци потпуно су свјесни, да је у тој борби ријеч не само о Србима, који се налазе у својој отаџбини, већ и о целокупном Српству. Срби у Америци су потпуно свјесни, да та борба не рјешава судбину само данашњег кољена Србиновог, већ да је у питање стављена и будућност цијелокупног Племена Србиновог. Срби у Америци знају, да су зазорили најсудбоноснији дани Србинови и да они захтијевају да се у овим судбоносним часовима све Српство дигне на ноге, да у овим судбоносним догађајима узме учешћа сваки Србин, ма гдје он био, ма што он био и ма колики он био. Срби у Америци потпуно су свјесни да и они морају узети учешћа у тој витешкој борби Српскога Народа за опстанак данашњег кољена и будућност идних покољења Србинових.

Сјајни успјеси, које су до сада постигле чете осветника Косовских Мученика и ослободилаца српске раје у Старој Србији и Македонији у толико више олакшавају испуњавање ове свете дужности наше. Ти успјеси испунили су нас вјером, да ова борба није била узаман; ти успјеси ободрили су нас истином, да наше жртве нијесу утаман. А што нам је милије од обадвога, ти успјеси нам служе као доказ, да српске наде нијесу биле само пуне бајке, као јамчевина, да српске жеље нијесу били само варљиви снови. Побједе на Дечићу и Куманову подигле су из мртвога сна петвјековне наде Србинове. Побједе на Прилипу и Битољу, код Гузи и у Плавом обдариле су животворном снагом петвјековне жеље Србинове. Тим сјајним побједама душа данашњег Српства поново се спојила са дивним традицијама славне српске прошлости; тим сјајним побједама срце данашњег Српства поново се крстило дивним идејама слободе, братства и једнакости. Срби у Америци су не само готови да одговоре својој светој дужности, него се осјећају срећним, што им се даје прилика да се ухвате у коло српске борбе, окружене тако славним успјесима.

Као блиди доказ те готовости Срби у Сан Франциску и околини упућују данас 4000 долара (20.000 перпера) као свој прилог за помоћ удовица и сирочади бораца, који дадоше своје животе да би Српску Рају озарило сунце слободе и Српски Народ се овјенчао неувелом славом — нека им је међу нама вазда свијетла успомена! Од те своте 2000 долара упућује се Одбору за примање прилога са сиромашне фамилије војних обвезника — на Цетиње, а 2000 долара Главном Одбору за помоћ ратницима и њиховим породицама — у Биограду.

Новац је упућен у исто вријеме када и ово писмо Вама, на г. кап. Марка Иваншевића, благајника дотичне организације.

Овај новац сабран је у Сан Франциску и околини. Сабран је од Срба, наше миле браће Хрвата и осталих Словена. Прилагали су издашно и остали Американци, који са највећим симпатијама узимају учешћа у овој борби за ослобођење нашега народа.

Прилози су сабирани преко српске организације Народне Одбране, која је овдје основана у почетку рата. Иста организација је послала на бојно поље 118 добровољаца. Та организација постојаће и даље и биће јој врло мило да јој пошаљете потребне путеве за даљи рад. Срби у Сан Франциску желе, да у овим срећним данима не сузи ниједно око српско, не тужи ниједно срце српско, не уздише ниједна српска душа. Они су вољни да поднесу свој дио жртава, те да се породицама српских јунака збрину бриге, утару сузе и растјерају туге.

У то име ми Вас молимо, штовани Господине и Брате, да мјесто нас загрилите посвојачд Српскога Народа.

У име Народне Одбране у Сан Франциску Предсједник И. Т. Балић; тајник Јово Шеровић, благајник Адам А. Врчевић.

На то се одбор захвалио овим писмом: **Браћо!**

Нема срца које не би сузом попратило Ваше писмо од 3. фебруара, сузом, признањем захвалношћу и радошћу — сваког Србина ма ко он био, ма гдје он био.

У овим тешким али величанственим данима српске садашњине, кад примамо са свих страна неочекиване доказе да нијесмо сами у борби нашој, долази нам ваша братска порука као најблажи мелем

и најслађа окрепа. Има нешто, што нам не даје цијеле радости у ослободилачком рату — сирочад палих јунака и биједа црних домова.

И то је довело до образовања нашега одбора, без кога би наше дјело било непотпуно, оскудно у љубави према ближњима, правој народној благодарности према проливној крви.

Ваша племенита жеља: „да у овим срећним данима не сузи ниједно око српско, не тужи ниједно срце српско, не уздише ниједна српска душа“ — саглашава се с нашим побједама и задатком нашега одбора, а богати прилог стварно доказује Вашу жељу.

Идеја о образовању нашег одбора покликла је у оним данима, кад су први топови одјекнули кроз суре планине и благе жупе наше, праћени првим тужбама и првим лелеком остављене сирочади.

Како да их помогнемо, па да наша помоћ буде најуспјешнија и да уклони биједу за њихов живот?

Да им из наших средстава пружимо једновремену новчану помоћ, то би значило замирити на кратко вријеме дневне потребе њихове а да они и даље остану сирочад, дјеца без својих родитеља и хранитеља.

Наша је отаџбина земља без развијене трговине, без својих занатлија, без својих радника, без своје пољопривреде, због чега није како треба ни напредовала.

Примити ту дјecu као посвојачд и дати их на изучавање трговине и заната, старајући се за њих до њихове зрелости, што би, по нашем мишљењу, значило замијенити њихове хранитеље и послужити отаџбини стварањем — код нас тако потребног — трговачког и занатлијског сталежа.

Да овако схватимо своју дужност, то нам се чинило у овим данима тим лакше, јер већ имамо при овд. Царско Руском Посланству одбор, који сада из својих нарочитих средстава новчано помаже породице погинулих и тешко рањених хранитеља. У име посвојачд погинулих косовских осветника и ослободилаца, у име захвалног народа и драге отаџбине, хвала Вам Американци, хвала Срби — Хрвати, хвала Словенци.

Вашу дарежљиву помоћ оцијениће достојни народног признања — захвалност онога најискренија, коме ћете обезбиједити част и користити живот.

Предсједник, Мићо Баровић; благајник, кап. Марко Иваншевић; секретар, Гавро Милошевић.

За Црногорски „Црвени Крст“. Ево пола године од кад хришћанске савезне државе на Балкану воде борбу противу непријатеља крста и вјере Христове и тлачитеља и мучитеља нашега народа, који под варварском влашћу пишти неколико стотина година.

Као што су славни прадједови данашњих бораца на својим витешким плећима дочекали и издржали борбу назад неколико стотина година, те и ако су у тој борби пали задржали су „агарјанску“ силу, да не продире даље у Јевропу, и тијем Јевропу спасли од тога дивљег освајача, тако данас витешки потомци пролијевају драгоцјену крв своју за слободу потлачених и за спас мира и тишине Јевропе од алскога огња, који је горио на Балкану и непрестано пријети, да сву Јевропу запали и згариште претвори.

Наша јуначка војска не штеди ни здравље ни живот само да непријатеља побједи. Стотинама и хиљадама витезова орошавају драгоцјеном крвљу земље балканског полуострва.

Тим борцима за крст и слободу потребна је помоћ. Грехота би била пред Богом заштитником потлачених, пред историјом и пред потомством нашим оставити их без помоћи.

У првоме дијелу нашега рата добри људи обилато су притекли у помоћ нашем Црвеноме Крсту, те је исти могао добро вршити своју човјекољубиву задачу.

У потоње пак вријеме дарежљиве руке почеле су се стискати и, послје првога хуманитарнога заноса, осјетила се нека клонулост у најплеменитијем дјелу помоћи борцима за слободу.

Зар су осјећаји хришћанскога доброчинства могли тако брзо клонути и застати? Не можемо у то вјеровати, на зато и поново апелирамо на добре људе којијема је Бог дао да могу помоћи: дођите у помоћ нашим драгим рањеницима и породицама. Бог ће наградити ваше дјело, а „рука дајушчаго на доброје дјело не оскудјејет“.

Из Одбора за помоћ сиромашним породицама погинулих и тешко рањених црногораца при царско-Руском посланству на Цетињу. Овијем се ставља до знања свијема заинтересованијема: 1) да ће се молбе о тражењу помоћи од Одбора примати само до 1. априла тек. год.; 2) да се ниједна молба, која би била упућена Одбору послје поме-

нута рока неће узимати у поступак и 3) препоручује се онијема породицама, које су примиле из Одбора већ помоћ само у новцу, да не долазе на Цетиње за робу и да се у путовању не излажу непотребним трошковима, пошто ће Одбор преосталу робу упутити породицама по својој увиђавности а према броју малолетних чланова, преко свога нарочитог изасланика.

Изашао је из штампе:

ЗБОРНИК

СУДСКИХ ЗАКОНА, НАРЕДАБА И МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА ПО СУДСКОЈ СТРУЦИ

ЗА
КРАЉЕВИНУ ЦРНУ ГОРУ

СЛУЖБЕНО ИЗДАЊЕ

КРАЉ. МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ

КЊИГА II.

Зборник обухвата вријеме од 18. октобра 1798. до 25. фебруара 1910 године.

Може се добити код Управе Државне Штампарије на Цетињу. Цијена Перп. 4.

Приватни огласи

Барско Друштво

Позивају се г. г. акционери, да присуствују главној ванредној скупштини, која ће се одржати 10. априла н. к. (28. марта с. к.) 1913., у 10 сати изјутра у друштвеној канцеларији — Вија де ла Мерчеде № 9, ради претреса овог

ДНЕВНОГ РЕДА:

Повећање друштвеног капитала на кр. — перп. 10.000.000 — и односна рјешења.

Ради присуствавања скупштини, господа акционери, мораће доказати, да су положили своје акције при „Банко д'Италија“, сједиштем у Риму, и то прије заказаног дана за скупштину.

У случају, да се скупштина не могне одржати тога дана, други позив остаје утврђен за сјутрадан у истом часу и мјесту.

Р. 122, бр. 51, 1,1

УПРАВНИ САВЈЕТ.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Господину д-ру Митру Радуловићу.

Потписати рањени и болесни војници, који смо се у Подгорици лијечили, овим путем мили наш докторе, изјављујемо вам најтоплију благодарност на вашем врућем, неуморном раду и братској бризи, коју сте дању и ноћу имали од почетка рата око сваког рањеног и болесног војника, који је био те среће, да га лијечите ви, или да му користе савете дајете.

Ни код којега љекара није био толики број раненика или болесника, колико код вас, па свагда сте мирноом својом и лијепим ријечима свакога задовољавали.

Поново хвала, Бог ти накнадио твој труд. Збогом и у здравље да се гледамо.

Недо Брајовић, Радосав Јововић, Бошко Брајовић, Нешко Брајовић, Гашо Кркељић, Дрекале Брајушковић, Радисав Михајловић, Лука Павићевић, Крсто Божановић, Ђукан Јовановић, Шћепан Калезић, Перован Јовановић, Петар Брајушковић, Недо Перовић, Миливоје Ђетковић, Перута Јовановић, Ананије Милошевић, Стеван Шарановић, Радисав Милошевић, Јован Вујовић, Ристо Радуловић. П. п. бр. 46, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Срдачна хвала генералу Вешовићу, ком. Микићу, судији Стаматовићу, као и свим официрима и војницима, који учествоваше при укупу племенитог нам оца и стрица

† ДИКА

браће:

† Јевта, † Миша, † Богдана, † Ратка

погинулих на Бардањолту и

† НИКОЛЕ

погинулог на Мокри.

Поново свима и свакоме неизмијерно благодаримо.

Цетиње, 14. марта 1913.

Ожалошћени: син и брат Милета; синовац и брат барј. Зарија — Радевићи, рањеници с Бардањолта — Величани. Р. 70, бр. 50, 1,1

Наш мили и нигда непрежаљени

НЕШО М. ВУКСАНОВИЋ

бригадни писар.

Погинуо је 27. фебруара ове године од непријатељског топа на Бардањолт, о чему овим изјављујемо наше сроднике и пријатеље.

Подгорица, 9. фебруара 1913.

Вјечно ожалошћени: отац Милета; мајка Божана; супруга Пава; синчић Благо и остала родбина. Р. 46, бр. 45, 1,1

Јављам мојим пријатељима и познаницима, да ћу давати двогодишњи парастос мојој никад непрежаљеној супрузи

† МАШИ

23. марта на гробљу, у 10 сати прије подне.

Ожалошћени

Р. 30, бр. 49, 1,1

Петко Пајовић с породицом.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашега мужа, оца, брата и рођака

† ФИЛИПА КОСТИЋА

држ. процјенитеља и племенског одборника

који се пресели у вјечност 30. јануара у србијанској болници у Љешу, а погреб се 31. истог мјесеца ове године пред манастир у Љешу.

Покојни Филип је био рањен у нападају при Брдици 26. јануара, од које је ране и преминуо. Филип је био у прве и с првима, који је свој живот дао за одбрану домовине. Филип је погинуо у 30 години свога живота.

Поводом његове смрти изјављујемо своју благодарност:

Господи љекарима србијанске војске у Љешу, поруч. Лазу Николићу шефу полиције у Љешу оцу Северијану, жупнику у Љешу.

Госп. Митрополиту Митрофану; војводама: Божу и Шаку Петровићима, Василији Ђиновском; као и нашим пријатељима: с Цетиња, Оџевића, Ријеке, Лујеве, Метериза, Друшића, Додоша, Спужа, Горичана, Шићона, Јанковића, Дражевине и Рваша, који нам лично и писмено изјавише своја саучешћа.

Остајемо благодарни Крсту Јаблану и црногорској стражи на Медоу, који нам олакшаше наћи гроб нашег покојника у Љешу.

Рваши, 10. марта 1913 год.

Ожалошћени: супруга Марија; синови: Владимир и Илија; брат поп Јован с осталом породицом — Костића. Р. 182, бр. 44, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом изненадне смрти мога никад непрежаљеног брата

† БОЖИНЕ БАЦАНОВИЋА

секретара Обласног Суда Шавничког

који је у свом жарком одушевљењу, пошавши у свети бој за заузеће стародревног српског Скадра, нашао смрт у сметовима Херцеговачке планине Крнова на дан 16. фебруара ове године. Добио сам од својих и покојникових пријатеља и познаника многобројна усмена, телеграфска и писмена саучешћа, па сматрам за свету дужност изјавити и овим путем своју вјечиту благодарност г. г. министрима: Јовану Пламенцу, Душану Вукотићу и д-р Секули Дрљевићу на њиховим телеграфским саучешћима; бригадиру Радомиру Вешовићу на телеграфском саучешћу и живом интересовању о смрти драгог ми покојника; заступнику начелника г. Петру Милићу; чиновницима Одјељења: Блажу Милановићу, Милошу Лазаревићу и Милу Дедовићу на телеграфским саучешћима; Андрији Поповићу, кап. Љубу Зрчевићу, Цветку Вукчевићу, Прелу Вукмировићу, Зеку Мартиновићу, Љубу Вукмировићу и Божу Николићу на њиховим дирљивим, телеграфским саучешћима.

Незаборавна хвала јуначима с Бардањола — браћи Васојевићима, који ми топлим и братским саучешћима голему тугу ублажише.

Најсрдљивија хвала госп. командиру Периши Томановићу и свијема чиновницима овдашње црногорске посаде, који онако гомилом похиташе, да ме утјеше у мојој големој жалости.

Вјечита благодарност свјештеницима: Јосифу Лекићу, Митру Церовићу, Алекси Жугићу и Јефтимију Гломазићу, који опијело извршише; Марку Пејовићу, који се при погребу онако дирљивим говором са покојником опростио; чиновницима: Вуксану Дедовићу, Милићу Радовићу и Димитрију Јауковичу, а тако и цијелом грађанству вароши Шавника на њиховим топлим саучешћима, труду и заузимању при преносу и погребу милостивог ми покојника.

Незаборавна и вјечита благодарност племенитима, браћи и пријатељима у Васојевићима и цијелом грађанству вароши Андријевце, који у онако великим масама долазише, да моје увивљене родитеље окријепе у њиховој неутрјешној жалости.

Још једном незаборавна хвала свима, који мени и мојој породици ма којим начином изјавише саучешћа у големој жалости.

Пљење, 5. марта 1913.

У име увивљене породице, за навијек ожалошћени брат Богдан Бацановић.

Р. 297, бр. 47, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском големе туге и жалости, која нас снађе приликом смрти нашег драгог и непрежаљеног брата, мужа и родитеља

† МАША МИЋОВА ТАТАРА

који под притиском тешких рана, добивених у овом св. рату народног ослобођења, у борби на Широкој Гори 28. септембра пр. год., након дугог лијечења испусти своју племениту душу у 31 години момачке снаге и живота 12. јануара ов. год. на Цеклину.

Те и поред највеће коби, која нас задеси не можемо пропустити, да и ако из логора не изјавимо нашу најтоплију благодарност госп. љекарима: Станку Матановићу и чешком хирургу д-р Рихлику са љекарским персоналом, који се својски трудише, да милостивог покојника излијече и отму из чежести паклене смрти.

Истовјетна хвала нека је љекарском особљу братске Русије на неуморном лијечењу у Ушину, као и на њихом братском труду, који Маша на својим рукама из болнице лично одијеше до на параброду; такође остајемо благодарни грађанима вароши Улциња, Бара, Вира и Ријеке на топлим пријему и труду за отпиреу удобног преноса.

Братска нека је хвала старјешинству цеклинско-доброског батаљона, као и свим покојниковим ратним друговима, свијем нашим пријатељима, знацима и кумовима, који нам у логору изјавише своја саучешћа.

Још једном нека је доживотна хвала свијема и свакоме, ко год нам је било којим путем саучешће у братском губитку изјавио и тиме нашу тугу у многе ублажио.

Из војничког логора, ожалошћена браћа: Никола Саво и Јован. Са Цеклина: супруга Анђа; синови: Андрија и Станко. Р. 237, бр. 48, 1,1